

14.08.2017

Ympäristöministeriö

kirjaamo@ym.fi

Lausuntopyyntönnne 20.06.2017 (YM14/400/2017, YM024:00/2016)

Kilpailu- ja kuluttajaviraston lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi jätelain muuttamisesta

Ympäristöministeriö on pyytänyt Kilpailu- ja kuluttajavirastolta (KKV) lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi jätelain muuttamisesta. Muutokset koskevat muun muassa yhdyskuntajätehuollon vastuunjakoa, sidosyksikkömyyntiä ja kunnan toissijaisten jätehuoltopalveluiden järjestämistä. Esitykseen sisältyy myös Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/852 (elohopea-asetus) kansalliseen täytäntöönpanoon liittyvät teknisluontoiset muutokset.

KKV on ollut pysyvänä asiantuntijana ympäristöministeriön asettamassa työryhmässä, jonka valmistelevaan ehdotukseen lausuttavana oleva esitys pohjautuu. KKV viittaa tältä osin työryhmätyöskentelyn yhteydessä esittämiinsä huomioihin. KKV toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Yleisarvio

KKV pitää esityksessä ehdotettuja muutoksia lähtökohtaisesti perusteltuina ja kannatettavina. KKV pitää tärkeänä, että esityksellä pyritään edistämään kilpailua ja yritystoiminnan kehittymistä jätealalla ottaen samalla huomioon jätehuollon toimivuuteen, etusijajärjestyksen toteutumiseen ja kierrätykseen liittyvät tavoitteet.

KKV pitää jätealan kehittymisen edistämistä tärkeänä. Kehittymisen kannalta keskeisenä kysymyksenä on jätevirtojen hallinta uusien mahdollisuuksien syntymiseksi markkinoille. Tähän liittyen KKV on esittänyt pidemmän aikavälin kehittämistoimena viime kädessä lainsäädännöllä luotavan markkinapaikan perustamista. Markkinapaikka helpottaisi kunnan toissijaisiin jätehuoltopalveluihin liittyvää markkinapuutteen arviointia, mutta myös vahvistaisi jätehuotomarkkinoiden toimivuutta, lisäisi läpinäkyvyyttä ja parantaisi jätealan kilpailua. Ajan myötä markkinapaikka voisi kehittyä kaikkien jätteiden ja sekundaaristen materiaalien vaihdannan keskuspaikaksi kiertotalouden toteuttamiseksi.

14.08.2017

KKV on aiemmassa lausunnossaan tuonut jätealan kehittymisen kannalta esille myös jättemateriaalien arvon kohoamisen pitkällä aikavälillä, mikä vahvistaa markkinamekanismin ja kilpailun soveltamisen mahdollisuuksia jätehuollon järjestämisessä. Markkinamekanismi ja kilpailu ovat omiaan kannustamaan uusien innovaatioiden kehittämistä ja käyttöönottoa.

KKV pitää jätealan kehittymisen kannalta tärkeänä lisäksi kilpailullisten markkinaolosuhteiden syntymisen edistämistä, alan toimijoiden mahdollisimman laajaa oikeutta päättää jätteen keräämisen ja hyödyntämisen tavoista jätehuollon etusijajärjestykseen perustuen, yritysten tasapuolisen kohtelun turvaamista ja uusien yrittäjien markkinoille pääsyn varmistamista.

Yhdyskuntajätehuollon vastuunjako 32 §

KKV pitää kannatettavana kunnille säädetyn yhdyskuntajätehuollon järjestämisvastuun rajaamista hallitusohjelman mukaisesti asumisessa syntyvään jätteeseen. Kunnat voisivat siten tarjota jätehuoltopalveluja muille kuin kotitalouksille vain markkinaehtoisesti tai toissijaisen jätehuoltovelvollisuutensa nojalla. Kunnan vastuulla säilyisi kuitenkin edelleen kunnan hallinto- ja palvelutoiminnassa syntyvän yhdyskuntajätteen jätehuolto sekä maa- ja metsätaloudessa syntyvän vaarallisen jätteen vastaanotto ja käsittely.

KKV:n näkemyksen mukaan järjestämisvastuun rajausta edistää kilpailun ja yritystoiminnan kehittymistä jätealalla. KKV on aiemmassa lausunnossaan todennut, että kunnan yksinomaista vastuuta tulee supistaa ja yritystoiminnan mahdollisuuksia laajentaa. Kunnan hallinto- ja palvelutoiminnassa syntyvän yhdyskuntajätteen osalta KKV toteaa, että vastuu tulisi rajata koskemaan vain niitä kiinteistöjä, joissa on ainoastaan kunnan toimintaa. Jos vastuu kattaisi kiinteistöt, joissa olisi kunnan toiminnan lisäksi muuta toimintaa, rajauksella tavoiteltavat säästöt transaktiokustannuksissa, joita ovat muun muassa sopimuskustannukset ja jäteastioista aiheutuvat kustannukset, eivät toteutuisi. Tehokkuusetuja ei tällöin välttämättä saavutettaisi.

KKV pitää kannatettavana, että vastuunjako koskevalla rajauksella pyritään jätehuoltopalvelujen sujuvuuden varmistamisen lisäksi minimoimaan kunnille aiheutuvaa hallinnollista taakkaa.

14.08.2017

Kunnan toissijainen jätehuoltopalvelu 33 §

KKV pitää kannatettavana kunnan toissijaisen jätehuoltovelvollisuuden ja siihen liittyvien menettelyjen täsmentämistä läpinäkyvyyden parantamiseksi. Keskeistä on, että kunnan toissijaisen jätehuoltovelvollisuuden nojalla tarjoama palvelu täyttää jätelain vaatimukset markkinapuutteesta. Eesityksen mukaan kunnan on oltava selvillä jätehuollon palvelutarjonnasta siinä laajuudessa kuin on välttämätöntä kunnan toissijaisen jätehuoltopalvelutarpeen arvioimiseksi. KKV:n näkemyksen mukaan selvilläolovelvollisuus kohtaisi samankaltaisia haasteita kuin kunnan toissijaisten jätehuoltopalveluiden soveltamisessa on tähänkin asti nähty. Erityisen haastavaa tämä on potentiaalisen tarjonnan osalta. Edellä mainitun markkinapaikan perustaminen tarjoaisi KKV:n arvion mukaan ratkaisun markkinapuutteen arviointiin liittyviin haasteisiin.

Kunnan toissijaista jätehuoltovelvollisuutta koskevien sopimusten kestoajan osalta KKV pitää perusteltuna kestoajan lyhentämistä jätealan muutostuvauhdin vahvistuessa. KKV pitää sopimuksen maksikestoaikana kolme vuotta. Aikaa on jatkossa edelleen mahdollista lyhentää, kun saadaan kokemuksia markkinoiden reagoinnista palvelutarpeeseen erityisesti markkinapaikan välityksellä. Edellä tarkoitettujen sopimusten suhdetta tulevan markkinapaikan toimivuusedellytyksiin tulee jatkossa arvioida.

Kunnallisen jätepalvelun tuottajan velvollisuus eritellä kirjanpidossaan kunnan yksinomaisen velvollisuuden piiriin kuuluva, toissijaisen velvollisuuden piiriin kuuluva ja markkinaehtoisen toiminnan piiriin kuuluva jätehuolto on perusteltu ja kannatettava.

Jätelain ja julkisia hankintoja koskevan lain yhteensovittaminen - sidosyksikkösäännöt 145a §

KKV ei pidä tarpeellisena, että jätehuollon alalla toimiviin sidosyksiköihin ja hankintayksiköihin sovellettava markkinaehtoista toimintaa rajoittavan ulosmyynnin osuus poikkeaisi julkisia hankintoja koskevan lain säännöistä. KKV pitää hankintalain mukaisen ulosmyyntirajan soveltamista perusteltuna jätealan pitkän aikavälin kehityksen kannalta.

Juhani Jokinen
pääjohtaja

Jaana Boëlius
erikoistutkija